SÜ.İ.B.L.
7/5592
10471

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET PLANLAMA TEŞKİLATI
MÜSTEŞARLIĞI
Bölgesel Gelişme ve Yapısal Uyum Genel Müdürlüğü

SAYI : B.02.1.DPT.0.10.01 – 80-288/290/1976

05 Mart 2005

KONU : Soru Önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: 14.04.2005 tarih ve KAN.KAR.MD.A.01.0.GNS.0.10.00.02-10417 sayılı yazınız.

İlgi yazı ekinde gönderilen İzmir Milletvekili Enver ÖKTEM'in tarafıma tevcih ettiği soru önergesi incelenmiştir.

Soru önergesinde yer alan hususlarla ilgili olarak hazırlanan "Açıklama Notu" ilişikte sunulmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Doç. Dr. Abdüllatif ŞENER
Devlet Bakanı ve
Başbakan Yardımcısı

Ek: Açıklama Notu (3 Sayfa)

Adres : Necatibey Caddesi No. 108 06100 / ANKARA
Tel : 0 (312) 294 67 10 - 294 67 30
0 (312) 294 50 00
Fax : 0 (312) 294 67 77

7/5592

İZMİR MİLLETVEKİLİ ENVER ÖKTEM'İN SORU ÖNERGESİ İLE İLGİLİ AÇIKLAMA NOTU

"Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanun Tasarısı", Avrupa Birliğinin dayatmaları sonucunda hazırlanan, toplum tarafından kabul edilmeyen ve yasalaşmayan Kamu Yönetimi Temel Kanunun bir parçası olarak karşımıza çıkmaktadır:

"Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanun Tasarısı" hazırlanırken öncelikli olarak ülke ihtiyaçları ve dinamikleri gözetilmiştir. Ülkemizde bölgesel gelişme açısından kapasite geliştirilmesi ihtiyacı daha ilk beş yıllık planda tespit edilmiştir.

Ülkemizde bölgesel gelişmişlik farklılıklarının giderilmesi için bölgesel düzeyde idari ve teknik kapasitesi olan kurumsal bir yapıya ihtiyaç vardır. Bazı bölgelerde zaten yerel aktörlerin girişimi ile gelişen kalkınma insiyatifleri vardır (EGEV, Mersin Kalkınma Ajansı vb.) Ayrıca, Kalkınma Ajanslarının AB destekli programların uygulanması açısından da gerekli olması, bu tasarının AB dayatması olduğuna işaret etmemektedir.

Tasarı kamu yönetimine ilişkin bir düzenleme getirmemekte, buna ilişkin bir hüküm içermemektedir. Zira ajanslar kamu tüzel kişisi olmadığı için idari bir kademelenme sözkonusu değildir. Ayrıca, ajanslar kamu yönetimi sistemini yeniden düzenleyen bir amaç gütmemektedir. Mevcut kamu yönetimi içerisinde en etkin yerel gelişmenin sağlanmasını amaç edinmektedir.

1. **Bölgesel Kalkınma Ajanslarının yapacağı harcamalarının mali kontrol ve ihale yasalarının dışında kalmasının neden olacağı olumsuzluklar konusunda nasıl bir önlem almayı düşünüyorsunuz?**

Kalkınma Ajanslarının işlevleri itibarıyla hızlı ve esnek bir yapıda çalışması zorunludur. Söz konusu istisnalar bu amaçla getirilmiştir. Fakat bu istisnaların getirilmiş olması, Kalkınma Ajanslarının hukuki, mali ve işlevleri yönünden denetlenemeyeceği anlamına gelmemektedir.

Tasarıya göre; ajansların yıllık çalışma programları DPT tarafından onaylanacaktır. Yıllık faaliyet ve iç denetim raporları geniş katılımlı kalkınma kurulunda görüşülecek, toplantı sonuçları DPT'ye raporlanacak ve bir bildiri halinde kamuoyuna duyurulacaktır.

Ajans uzman bir iç denetçi tarafından denetleneceği gibi ayrıca dış denetime de tabi olacaktır. Bu kapsamda; İçişleri Bakanlığı ve DPT'nin denetim yetkisinin yanında mali saydamlık ve hesap verme sorumluluğu bu tasarıda ayrıca düzenlenmektedir.

Bunlara ilave olarak, denetim, bütçe, mali sorumluluklar konusunda hazırlanacak ikincil mevzuat ile kaynakların en etkin, verimli ve hukuka uygun şekilde kullanılması teminat altına alınacaktır.

Ayrıca, ajanslar sadece kendi operasyonel harcamalarında bu esnekliklerden ve muafiyetlerden yararlanabilecektir. Söz konusu yasalara tabi kurumlara kullandırdığı kaynaklar yürürlükte olan mevzuat çerçevesinde bu yasalara uygun olarak kullandırılacaktır.

2. **Bölgesel Kalkınma Ajanslarının kurulmasıyla Güneydoğu Anadolu Projesi İdaresinin kapatılması söz konusu olmuştur. Güneydoğu Anadolu Projesi İdaresinin kapatılması ile birlikte 10 yıllık bölge kalkınma deneyimi hiçe sayılmış olmayacak mı?**

Tasarı ile Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresinin kapatılması ile birlikte bölgede 3 adet kalkınma ajansının kurulması da öngörülmektedir. Dolayısıyla, bunu tamamen bir kapatma yerine bölgesel gelişme alanında kurumların yeniden yapılanması şeklinde ifade etmek daha doğru olacaktır. Ayrıca, GAP yatırımlarının birçoğu zaten DSİ gibi ilgili yatırımcı kuruluşlar tarafından yürütülmektedir. GAP yatırımlarıyla ilgili herhangi bir aksama söz konusu olmayacaktır. Bölgede kurulacak ajanslar oluşturulacak ilave kaynaklarla yörede gelir ve istihdam artışına önemli katkılar sağlayacaktır. GAP Bölge Kalkınma İdaresinde oluşan deneyimden yararlanmak üzere Tasarıda GAP Bölge Kalkınma İdaresinde çalışanlardan; şartları uygun olanlara, bölgedeki ajanslarda öncelikle istihdam imkanı sağlanmıştır.

3. **Yönetimin yerelleşeceği iddialarına karşın Devlet Planlama Teşkilatı müsteşarlık temsilcisinin yönetim kurulunda görev yapacak olması bir tezat değil midir?**

Kalkınma Ajansının Yönetim Kurulunda DPT temsilcisi olmayacaktır. Yönetim Kurulu oluşturulurken; katılımcılık, iller ve taraflar arası eşgüdüm ve her ilin eşit temsili ilkeleri göz önünde bulundurulmaya çalışılmıştır. Kesimler arası denge ise; kamu kesimini temsilen valiler; seçilmiş mahalli idare yöneticilerini temsilen büyükşehir veya büyükşehir belediyesi bulunmayan illerde il merkezi belediye başkanları; özel kesim ve sivil toplum kuruluşlarını temsilen de il ticaret ve sanayi odası başkanlarına Yönetim Kurulunda yer verilmek suretiyle sağlanmaktadır. Bir ilden oluşan bölgelerde (Ankara, İstanbul ve İzmir) ise bu bölgelerin gelişmiş olması, özel sektörün ve sivil toplum kuruluşlarının yaygın ve etkin çalışması nedeniyle, kurulacak olan ajansların Yönetim Kurulunda özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarına ağırlık verilmektedir. Söz konusu bölgelerde, Yönetim Kuruluna, ticaret ve sanayi odaları temsilcilerinin yanında Kalkınma Kurulu tarafından seçilecek üç özel kesim ve/veya sivil toplum kuruluşu temsilcisi dahil edilmektedir.

4. **Tasarıda Bölgesel Kalkınma Ajanslarının kullanacağı varsayılan Avrupa Birliği fonlarının ülke ekonomisi açısından getireceği olumlu ve olumsuz yönleri nelerdir?**

Kurulacak olan Kalkınma Ajansları Avrupa Birliği fonlarıyla bütünleşen gelirlerini kullanmak suretiyle, yerelde insan kaynaklarının geliştirilmesine ve proje kapasitesinin geliştirilmesine katkı sağlayacak, bölgenin iş ve yatırım imkanlarının tanıtımını yapacak, yerel ekonomilerin can damarı olan KOBİ'lerin faaliyetlerini destekleyeceklerdir. Kalkınma Ajansların kurularak faaliyete geçmesi durumunda, ülkemize ekonomik ve sosyal uyum başlığı altında sağlanan Avrupa Birliği hibelerinin büyük miktarını oluşturan bölgesel kalkınma fonları etkin bir şekilde kullanılabilecektir. Aksi takdirde, kurumsallaşma sağlanamadığı için bölgesel programlara ayrılan kaynaklar kullanılamayacaktır.Avrupa Birliği Katılım Ortaklığı Belgesi ve İlerleme Raporlarında da açık bir şekilde bölge ölçeğinde etkin bir kurumsal yapının kurulması ihtiyacına işaret etmektedir. Mevcut durumda Türkiye, Avrupa Birliğinin "Türkiye için Katılım Öncesi Mali Yardım" başlığı altında toplanan fonlarından yararlanmaktadır. AB tarafından 2004-2006 döneminde sağlanacak olan ekonomik ve sosyal uyuma yönelik katılım öncesi mali yardımların kullanımına temel teşkil etmek üzere DPT koordinasyonunda Ön Ulusal Kalkınma Planı (ÖUKP) hazırlanmıştır. ÖUKP'nin uygulanması ile katılım öncesi

mali yardımların etkili bir şekilde kullanımı ve üyelik sonrası yapısal fonların kullanımına ilişkin altyapının oluşturulmaya başlanması hedeflenmektedir.

Bu hedef doğrultusunda öncelikli olarak tespit edilen 12 Düzey 2 bölgesine yönelik olarak bölgesel kalkınma programları hazırlanmakta ve uygulanmaktadır. Ancak, 2006'dan sonraki döneme ilişkin olarak hazırlanacak olan Ulusal Kalkınma Planında söz konusu programların kapsamının ve yöntemlerinin genişlemesi beklenmektedir.

Halihazırda uygulaması başlatılan veya hazırlıkları devam eden sınır ötesi işbirliği programları ve bölgesel kalkınma programları toplam 43 ili kapsamaktadır. Bu programların toplam bütçesi; 232 milyon Euro AB hibesi, 42,36 milyon Euro Türkiye katkısı olmak üzere 274,36 milyon Euro'ya ulaşmıştır. Programların bir kısmında proje teklif çağrısı yapılma aşamasına gelinmiş; diğer bir ifadeyle, fonların kullanımını amaçlayan projelerin yerel aktörler tarafından hazırlanması süreci başlatılmıştır. TR90 (Doğu Karadeniz) Bölgesi Bölgesel Kalkınma Programının çalışmalarına da başlanmış olup, çalışmalar devam etmektedir.

Söz konusu programlar ile, merkezi ve bölgesel düzeyde bölgesel gelişme ve yapısal uyum politikalarının etkin bir şekilde yönetilmesi, uygulanması ve izlenmesine yönelik altyapının oluşturulması ve AB standartlarında proje hazırlama, uygulama ve izleme kapasitesinin artırılması hedeflenmektedir. Diğer taraftan bu destekler, yörelerimizde bölgesel gelişmeye de önemli katkı sağlayacaktır.